

В. М. Хрик¹, І. В. Кімейчук¹, В. Г. Мазепа¹, О. С. Ситник¹

¹Білоцерківський національний аграрний університет, місто Біла Церква, Україна

УПРАВЛІНСЬКА СТРУКТУРА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІЛІЇ «БІЛОЦЕРКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Метою представленої статті є аналіз управлінської структури та організаційно-економічної характеристики філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» для визначення ефективності її діяльності, виявлення сильних та слабких сторін управління, а також розробки рекомендацій щодо покращення економічної діяльності та управління лісовими ресурсами з метою забезпечення сталого розвитку та раціонального використання лісів. Здійснено аналіз економічних показників господарської діяльності за період з 2021 по 2023 рр. Результати показують, що зі збільшенням чисельності працівників у 2022 році значно зросла вартість фонду оплати праці, що свідчить про позитивну динаміку розвитку підприємства. У 2022 році спостерігалися значні коливання у формуванні чистого прибутку, проте в 2023 році підприємству вдалося збільшити прибуток на 23 млн грн завдяки зростанню обсягів реалізації та зменшенню витрат на виробництво. Зношеність фондів складає близько 50 % і продовжує зростати. Ріст робочого капіталу у 1,6 разів за 2022–2023 роки свідчить про здатність платити борги та можливість розширення виробництва. Факторний аналіз рентабельності продукції 2023 року вказує на те, що підвищення ціни спричинить зростання рентабельності. Виручка від реалізації у 2022 році зросла на 89653 тис. грн, що головним чином пояснюється збільшенням активів, а в 2023 році обсяги реалізації зросли завдяки інтенсивному завантаженню наявних активів. Дослідження також вказує на стабільний ріст чистого прибутку, хоча спостерігаються значні коливання, і на позитивні тенденції у фінансовому стані, що підтримуються збільшенням обсягів реалізації та раціональним використанням ресурсів. Висновки аналізу також підтверджують важливість інтенсивного розвитку та ефективного управління для подальшого зростання підприємства.

Ключові слова: організація лісогосподарського виробництва, управління лісогосподарського виробництва, економічні показники, товарна продукція, модернізація виробництва, фонд оплати праці, чистий прибуток, ефективність управління, рентабельність.

¹Хрик Василь Михайлович, професор кафедри лісового господарства. E-mail: hvm2020@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-1912-3476>, ScopusID 57216755497;

¹Кімейчук Іван Васильович, асистент кафедри лісового господарства. E-mail: i_kimeichuk@nubip.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-9100-1206>, ResearcherID: AEF-3953-2022, ScopusID 57234090100.

¹Мазепа Василь Григорович, професор кафедри лісового господарства. E-mail: vasyl.mazepa@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2149-3409>, ScopusID 57221110211.

¹Ситник Олександр Сергійович, асистент кафедри лісового господарства. E-mail: sytnykoleksandr24@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0002-2637-1849>.

Актуальність роботи. Лісове господарство в нашій країні є одним з не багатьох галузей, яка не лише не скоротила темпів свого зростання, але й за останні десятиліття підтримує стабільну роботу своїх підприємств (філій).

Сучасне лісогосподарське підприємство є складною системою, яка інтегрує людські, матеріальні, фінансові та інформаційні ресурси. Ефективне управління такими підприємствами потребує глибокого розуміння їхньої сутності та взаємозв'язків. Добробут населення та економічна могутність держави залежать від того, як підприємства використовують свої ресурси, якість і конкурентоспроможність їхньої продукції та впровадження інновацій.

Розвиток ринкових відносин в Україні, поява фінансових ринків і пріоритет фінансових ресурсів сприяли розвитку фінансового аналізу як важливого напрямку аналітичної роботи. Аналіз, що походить від грецького слова "ανάλυσις" (розкладання об'єкта на частини), є методом дослідження, який передбачає розчленування явища або предмета на його елементи для розуміння внутрішньої сутності і залежностей.

Аналіз здійснюється не тільки для оцінки результатів, але й для виявлення недоліків і оперативного впливу на виробничий процес, що підкреслює важливість підвищення його оперативності та ефективності. Основою аналізу є діалектичний метод пізнання, який забезпечує простір для абстрактно-логічних суджень, зокрема принципи діалектики, такі як рух, розвиток, взаємозалежність та причинно-наслідкова підпорядкованість, є основними для економічного аналізу [15, 18, 25, 28].

Фінансовий аналіз оцінює і прогнозує фінансовий стан підприємства, протилежним поняттям є синтез, який вивчає предмет у цілісності його частин. Взаємозв'язок між аналізом і синтезом є важливим для наукових досліджень, зокрема в економіці на мікро- та макрорівнях [27]. Метою фінансового аналізу є надання інформації для прийняття рішень на основі ключових параметрів, таких як платоспроможність, фінансова стійкість, рентабельність та ймовірність банкрутства [16, 34].

Економічний аналіз як наука представляє собою комплексну систему знань, що спрямована на вивчення причинно-наслідкових зв'язків в еволюції та розвитку економічних явищ і процесів. Він охоплює методи вибору та обґрунтування ділових партнерів, аналіз зовнішнього економічного середовища і змін параметрів ринку, оцінку підприємницького ризику та дослідження економічних процесів у їх взаємозв'язках. До завдань економічного аналізу також відноситься розробка та обґрунтування цільових програм бізнес-планів, об'єктивна оцінка їх виконання, кількісне і якісне вимірювання об'єктивних і суб'єктивних факторів, а також виявлення тенденцій та пропорцій

господарського розвитку, пошук резервів господарювання та розробка заходів для їх ефективного використання [12].

Економічний аналіз є комплексним дослідженням процесів і явищ господарської діяльності підприємств, що включає визначення причинно-наслідкових зв'язків і тенденцій розвитку для обґрунтування і оцінки ефективності управлінських рішень. Зміст аналізу охоплює визначення мети, виявлення цілей та завдань, оцінку ситуації та факторів, вивчення умов впливу, а також підготовку варіантів рішень. Економічний аналіз виконує три основні функції: оцінювальну, діагностичну і пошукову, перетворюючи економічну інформацію в придатну для прийняття рішень. Основна мета аналізу в управлінні – виявити причинні зв'язки між подіями і умовами, що їх викликали або можуть виникнути в майбутньому, забезпечуючи таким чином підготовку необхідної інформації для ефективного управління [11,13,14].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед вітчизняних вчених, які досліджували різні аспекти управління підприємством, його структури та економічної характеристики є такі дослідники: М.Д. Бедринець та Л.П. Довгань [1], які досліджували управління фінансами підприємств, включаючи планування, контроль та аналіз фінансових ресурсів; В. С. Білоусько та М. І. Беленкова [2], які розглядали основні теоретичні засади бухгалтерського обліку, його методи і принципи, а також їх роль в управлінні підприємством; І. М. Бойчик [2], який висвітлює основи економічної діяльності підприємств, включаючи управління ресурсами, виробничими процесами та економічну ефективність; Р. Ф. Бруханський [4], який детально розглядає бухгалтерський облік, включаючи ведення облікових записів, складання фінансової звітності та аналіз фінансових показників; Т. Г. Бурденюк [5], який досліджує підходи до стратегічного аналізу конкурентоспроможності підприємств, включаючи визначення ключових критеріїв та методів оцінки; К.В. Васьківська та О. А. Сич [29], досліджували фінансовий менеджмент, включаючи управління капіталом, фінансове планування та аналіз інвестиційних проєктів; Ю. Ю. Веранов [30], розглядає сучасні методи та інструменти фінансового менеджменту, зокрема фінансове планування, управління ризиками та оцінка ефективності інвестицій; Н. А. Волкова та ін. [32], вивчали основи економічного аналізу, включаючи методи аналізу фінансових показників, оцінку економічної ефективності та ризиків; Н. А. Волкова та ін. [31] детально розглядають методи та інструменти економічного аналізу, які використовуються для оцінки діяльності підприємств; натомість Т. М. Гнатюк, В. В. Шкроміда [7] досліджують нормативні аспекти обліку та аналізу господарської діяльності підприємств, включаючи актуальні проблеми і підходи до їх вирішення; О. В. Єгорова, Л.О. Дорогань-Писаренко та Ю.М. Тютюнник [33] вивчають теоретичні та практичні аспекти економічного

аналізу, зокрема аналіз фінансової звітності та управлінських рішень; І. Ю. Зайцева [34] розглядає основні концепції та методи фінансового менеджменту, включаючи управління фінансовими ресурсами та інвестиційною діяльністю підприємств.

Крім того, вчені завжди шукали шляхи дослідження фінансового стану підприємства та розглядали різні аспекти цього питання, а саме: О. І. Пилипенко [23] здійснив аналіз інвестиційної привабливості підприємств, де розглядаються різні методики оцінки та їх застосування в практичних умовах, а А. О. Пітінова [17] розглядала сутність та необхідність комплексної оцінки фінансового стану підприємства, включаючи аналіз фінансових показників і визначення стратегічних напрямків розвитку; на противагу цим дослідженням Я.В. Приходько [22] аналізує теоретичні підходи до визначення та оцінки платоспроможності підприємств, а також пропонуються методики для її оцінки в сучасних умовах; К.Д. Семенова [26] здійснила аналіз фінансового стану підприємств України та виявила тенденції їх розвитку, з акцентом на проблеми та перспективи фінансового оздоровлення.

Економічний аналіз є важливим елементом в системі управління, основою розробки науково обґрунтованих управлінських рішень, інструментом контролю за їх виконанням і дієвим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів.

Підсумовуючи варто зазначити, що застосування економічного аналізу є непересічним елементом управління лісогосподарського виробництва, основою розробки науково обґрунтованих управлінських рішень, а також дієвим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів, інструментом контролю за їх виконавцями.

Актуальність дослідження полягає в аналізі економічних показників підприємства, що дозволяє об'єктивно оцінити його економічний стан і успішність діяльності.

Мета дослідження – оцінювання фінансового-економічного стану та аналіз результатів господарської діяльності філії «Білоцерківське ЛГ» ДСГП «Ліси України» для виявлення резервів покращення показників фінансового стану.

Матеріали і методи досліджень. При здійсненні наукових досліджень щодо аналізу фінансового стану філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» використано ряд матеріалів та методів: проаналізовано внутрішню документацію: статут, положення про структурні підрозділи, посадові інструкції, фінансові звіти та плани розвитку підприємства, звіти та аналітичні матеріали: річні звіти про діяльність філії, звіти з охорони праці та техніки безпеки, екологічні звіти, маркетингові дослідження ринку деревини; державні та нормативно-правові документи: закони та підзаконні акти, що

регулюють лісове господарство, стандарти та нормативи з ведення лісогосподарської діяльності, а також матеріали попередніх досліджень [20, 8, 21, 6, 9, 24, 10].

Під час досліджень нами використано такі економічно-статистичні методи:

Аналіз документів: вивчення та аналіз внутрішньої документації філії, нормативно-правових актів та звітних матеріалів для оцінки управлінської структури та економічної діяльності.

Економічний аналіз: використання методів фінансового аналізу, таких як аналіз рентабельності, аналіз витрат та доходів, для оцінки економічної ефективності діяльності філії.

Методи статистичного аналізу: збір та аналіз статистичних даних про діяльність філії, використання методів кореляційного та регресійного аналізу для виявлення залежностей та тенденцій.

Соціологічні методи: проведення анкетування та інтерв'ю з працівниками філії для оцінки організаційного клімату, виявлення проблем та сильних сторін управлінської структури.

Порівняльний аналіз: порівняння управлінських структур та економічних показників філії з аналогічними підприємствами галузі для визначення конкурентних переваг та недоліків.

Результати дослідження та обговорення. Характеристика асортименту лісопродукції. Діяльність філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» спрямована на виготовлення лісопродукції та надання послуг.

Асортимент лісопродукції досліджуваного підприємства включає пиловник різних видів: хвойний (довжина 6–6,5 м, 3 класи якості), листяний (2–6 м, 4 класи якості), дубовий (1 м, 2 класи якості), а також ясен, клен, граб (3–6,5 м, 3 класи якості). Також надаються паливні дрова листяних деревних видів і додаткова продукція: штахетник, паливні брикети хвойних і листяних деревних видів, горбилі. З переробленої деревини виготовляють необрізні та обрізні пиломатеріали (хвойні, листяні, дубові) довжиною 4–6,5 м різних класів якості, обрізний та необрізний брус, пилені заготовки з технічної деревини та заготовки для паркету (довжина 170–220 мм, ширина 40–80 мм).

Послуги, що надаються підприємством наступні: розпил давальницької сировини, навантаження вагонів та навантаження дров.

Філія «Білоцерківське ЛГ» ДСГП «Ліси України» в останні роки взяла курс на переробку круглих лісоматеріалів. З кожним роком глибина переробки посилюється. Так, за січень-грудень 2023 р. обсяг виробництва склав 14545 тис. грн., а витрати сировини при цьому склали 10884 тис. грн. Залишки готової

продукції на складах – 296,0 тис. грн. Крім того понад 50 % продукції підприємство постачається закордонним споживачам.

Аналіз управління лісогосподарським процесом та господарської діяльності. Управління лісогосподарським виробництвом здійснюється на рівні філії та її підрозділів проводиться в рамках нормативно-правових актів і зводиться до впливу на лісогосподарський виробничий процес, допоміжний процес, а також на інші виробничі процеси.

Управління лісогосподарським процесом включає в себе управління відпуском лісу, лісовідновленням, лісорозведенням, проведенням рубок формування та оздоровлення насаджень, охороною і захистом лісу від пожеж, шкідників і хвороб лісу. Важливо при цьому забезпечити підвищення продуктивності та якості лісів, раціональне використання земель лісового фонду, а також безперервне і невиснажливе лісокористування.

Головним завданням підприємства є розширене відтворення лісу та організація раціонального лісокористування для задоволення потреб країни в деревині і іншій лісовій продукції. Важливо також забезпечити ефективне використання всіх багатогранних корисних властивостей лісу.

В умовах ринкових відносин метою кожного виробництва є отримання максимально можливого прибутку. Досягти такої мети можуть тільки ті підприємства, які найбільш ефективно використовують наявні ресурси. Не менш важливе місце серед ресурсів підприємства займають засоби виробництва, оскільки основні засоби є матеріально-технічною базою виробництва та фундаментом для його подальшого удосконалення і розвитку. Тому ефективно і раціональне використання основних засобів і виробничих потужностей сприяє поліпшенню техніко-економічних показників підприємства: зростанню продуктивності праці і фондівіддачі, збільшенню обсягу випуску продукції, зниженню її собівартості та економії капітальних вкладень.

Ефективність використання основних засобів можна поліпшити шляхом нарощування їх потенціалу (екстенсивний підхід) і через підвищення ефективності їх використання (інтенсивний підхід). Економічно обґрунтованим є збільшення часу роботи обладнання та повне завантаження наявного машино-тракторного парку і іншого обладнання, тобто інтенсивне використання основних засобів.

Аналізуючи господарську діяльність філії «Білоцерківське ЛГ» ДСГП «Ліси України» необхідно охарактеризувати основних постачальників, споживачів, асортимент лісопродукції підприємства, а також проаналізувати та оцінити показники прибутковості, форми і системи оплати праці на підприємстві, структуру собівартості виробів, крім того, подати характеристику підрозділів

підприємства, їх статус та відповідальність за внутрішньо-економічним механізмом підприємства [6, 24].

В першу чергу здійсимо характеристику операційного середовища та оцінимо його вплив на підприємство. Основні постачальники сировини і матеріалів наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика постачальників підприємства станом на 2023 рік

Постачальники	Види продукції	Обсяги постачання	
		тис. грн	%
ТОВ «Оджас Груп»	паливо	1731	90,7
ТОВ «Газпрогрес»	масло дизельне, автомобільне, веретенка У-20	20,5	1,1
ТОВ «Металобазу Бочаров»	цвяхи	4,8	0,3
ТОВ «Укртехнопром-Восток»	гума	132,7	7,0
Інші постачальники	пили, круги, ремені	20	0,9

За даними таблиці 1 видно, що основним постачальником є ТОВ «Оджас Груп», питома вага якого на 2023 рік становила 90,7 % від загальної суми постачання. Вона реалізує підприємству дизельне паливо та бензин. Також важливу роль у постачанні ресурсів відіграє постачання гуми на підприємство до КАМАЗів та ЗІЛ – 131, яке займає 7 % від загальної суми. Всі інші постачальники хоч і займають невелику частку у постачанні ресурсів, але вони є дуже важливими для безперервної роботи нашого підприємства.

Крім того, філія «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» експортує свою лісопродукцію в такі країни як: Туреччина, Чехія, Німеччина, Угорщина, Австрія та Болгарія [19].

Філія «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» займається також сільським господарством, мисливством. Щодо збиткових сфер діяльності підприємства, то це лише виробництво столярних виробів, адже на нашому підприємстві ці вироби виготовляються зі значним відхиленням від Держстандарту в Україні.

Основні економічні показники та їхні числові вираження за 2021–2023 рр. наведені в таблиці 2.

**Основні економічні показники діяльності підприємства протягом
2021–2023 рр.**

№ з/п	Показники	Од. виміру	Роки		
			2021	2022	2023
1.	Обсяг товарної продукції	тис. грн.	138367	228020	229562
2.	Реалізація лісопродукції в т.ч. продукції деревопереробки	тис. грн.			212946 14545
3.	Чисельність працівників всього в т.ч. на деревопереробці	чол.	287 26	315 24	281 23
4.	Фонд оплати праці в т.ч. на деревопереробці	тис. грн.	64327 2860	91695 2904	81950 3137
5.	Рівень середньої заробітної плати по підприємству в т.ч. по деревопереробці	грн.	18678,00 9167,00	24258,00 10083,00	24303,0 11366,0
6.	Продуктивність праці на 1 працівника в місяць	грн.	40176	60323	68079
7.	Собівартість реалізації продукції	тис. грн	109961	173234	171129
8.	Матеріальні витрати	тис. грн.	47517	44041	43483
9.	Рентабельність виробництв	%	0,9	2,0	12,0
10.	Валовий прибуток	тис. грн.	28406	54786	58433
11.	Чистий прибуток	тис. грн.	1212	4473	27600
12.	Обсяг інвестицій	тис. грн.	4872	11031	5084

Характеризуючи основні економічні показники господарської діяльності можна зробити висновок, що товарна продукція та реалізація товарної продукції з 2021 по 2023 рік зростає. Зростання обсягів товарної продукції обумовлено збільшенням об'ємів суцільно-санітарних та вибірково-санітарних рубок, які відводяться внаслідок катастрофічного всихання насаджень, особливо хвойних. Разом з тим модернізація виробництва дала можливість на підприємстві налагодити поглиблену переробку деревини, підвищити її якість, розширити асортимент продукції підприємства та дозволило вийти на нові ринки збуту лісопродукції.

Продуктивність праці зросла за рахунок випуску продукції вищих споживчих якостей, а також за рахунок покращення роботи по економії паливно-енергетичних ресурсів.

Рівень забезпечення підприємства працівниками. Чисельність персоналу по категорії працівників за 2021–2023 рр. наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

Чисельність персоналу

Категорія працівників	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення 2023 р. від 2022 р.	
	кільк. грн.	%	кільк. грн.	%	кільк. грн.	%	±	%
Управлінський апарат	33	11,5	34	10,8	32	11,4	-2	6,0
Фахівців, виробничий персонал	254	88,5	281	89,2	249	88,6	-32	11,3
Всього	287	100,0	315	100,0	281	100,0	-34	-

Оплата праці на лісогосподарських підприємствах проводиться відповідно до закону «Про оплату праці», Кодексу законів про працю України, Колективного договору, Галузевої угоди та інших законодавчих і нормативних актів.

В дослідженому підприємстві використовується такі форми і системи оплати праці на підприємстві: тарифна (відрядна, погодинна) та безтарифна (контрактна). Робота в неробочий день оплачується в подвійному розмірі. Безтарифна контрактна заробітна плата розповсюджується лише на директора підприємства. Його контракт встановлюється на 3-ох річний термін, достроково звільнити за невиконання своїх повноважень або прийняти на роботу має право Столичний лісовий офіс за наказом Центрального міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства України. Охарактеризуємо діяльність підрозділів підприємства на основі таблиці 4.

Таблиця 4

Характеристика підрозділів підприємства, їх структура та відповідальність за внутрішньо-економічним механізмом

Відділи підрозділів та спеціалісти	Характеристика	Центр відповідальності
1. Кадрова служба	приймає чи звільняє працівників; посилає на перепідготовку, на підвищення кваліфікації	центр витрат
2. Економічна служба	здійснює поточний і перспективний плани, складає кошторис витрат, собівартості виробів, ціну продукції	центр витрат
3. Відділ бухгалтерії	складає баланс, звіт про фінансові результати тощо, розрахунок фактичної заробітної плати, формування основної і додаткової заробітної плати, складає штатний розпис підприємства, аналіз фонду оплати праці по підприємству	центр витрат
4. Виробничий відділ	реалізує продукцію, здійснює пошук нових клієнтів, рекламну політику	центр доходів
5. Відділ лісового господарства	ведення лісового господарства	центр доходів

Планово-економічний служба здійснює прогнозування, планування та досягнення темпів росту підприємства, складання технічних, промислових і фінансових планів. Проводить комплексні економічні аналізи і оцінки наслідків виробничо-господарської діяльності підприємства та його виробничих підрозділів. Організацію роботи планово-економічного відділу регулює начальник відділу.

За 3 останні роки ціни змінились лише один раз в 2023 р. в загальному на 10–12 % за рахунок піднімання мінімальної заробітної плати, що призвело до подорожчання лісопродукції.

На підприємстві працює 96 спеціалістів з вищою освітою, 55 – з середньо спеціальною освітою.

Характеристика фонду оплати праці у філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» подана в таблиці 5.

Таблиця 5

Фонд оплати праці філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

Категорія працівників	Роки			Відхилення 2023 р. від 2022 р.	
	2021	2022	2023	+/-	%
	тис. грн	тис. грн	тис. грн		
Управлінський апарат	10750	12317	12074	-243	-2
Виробничий персонал	53577	79378	69876	-9502	-2
Всього	64327	91695	81950	-9745	-2

З даних таблиці 5 видно, що зі збільшенням чисельності працівників в 2022 році на 28 чоловік різко збільшився фонд оплати праці на 42,5 %. Фонд оплати праці адміністративного апарату зріс з 10750 тис. грн. у 2021 р. до 12074 тис. грн. у 2023 р., або на 12,3 %. Оплата праці виробничого персоналу зростає з 53577,0 тис. грн до 69876,0 тис. грн., або на 30,4 %.

Філія «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» була створена за рахунок коштів держави і тому вона повністю являється власністю держави. При цьому держава має право здійснювати контроль за цілісністю підприємства, проводити щорічні перевірки, але не має право втручатись в операційну діяльність підприємства.

Управління філією «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» здійснює директор. Організаційну структуру філії представлено на рисунку 1.

Відповідно організаційна структура філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» є послідовна; механістична; централізована; з функціональною департаментизацією, тобто групування працівників відповідно до виконуваних ними функцій, що забезпечує

кваліфіковане обґрунтування управлінських рішень); лінійно-функціональною організацією структури управління.

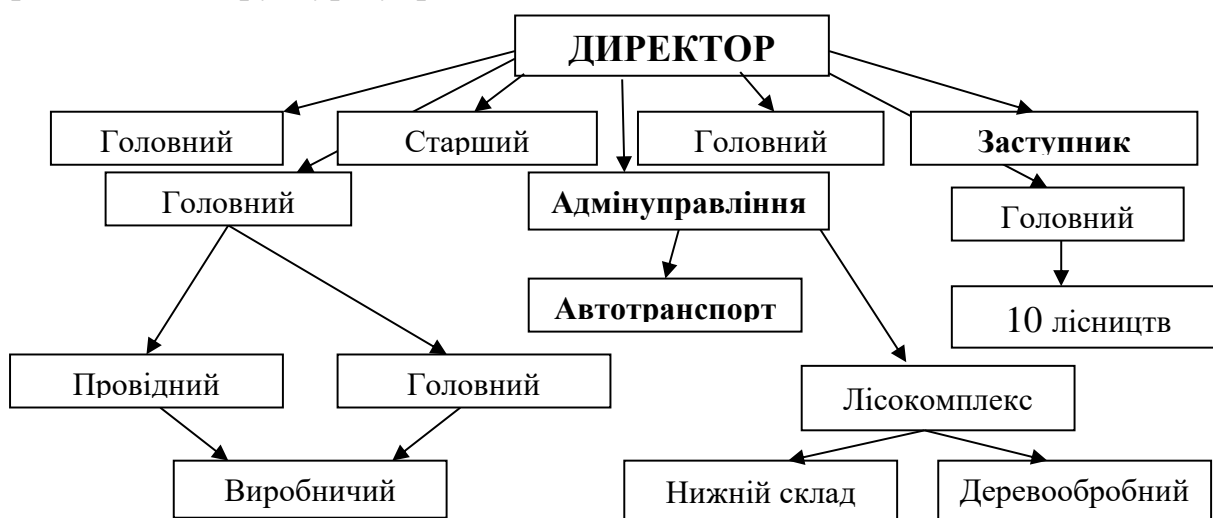

Рис. 1. Організаційна структура філії

Цех переробки та лісництва відносяться до основного виробництва, до допоміжного – автотранспортний цех та котельня.

Облікова структура філії. Для здійснення процесу обліку на кожному підприємстві формується бухгалтерська служба [8,18, 20,21].

Структура облікової служби філії «Білоцерківське лісове господарство» ДСПП «Ліси України» зображена на рисунку 2.

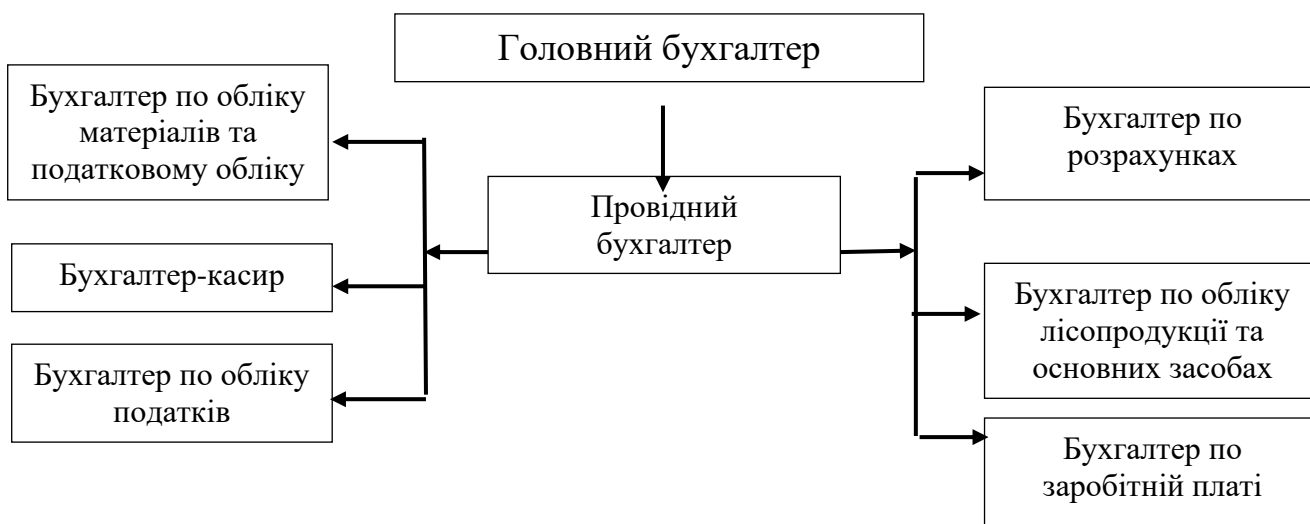

Рис. 2. Структура облікової служби

В бухгалтерії підприємства працює 12 працівників. Очолює підрозділ головний бухгалтер. Згідно штату під керівництвом головного бухгалтера працюють заступники, а саме: провідний бухгалтер (веде облік переробки), бухгалтер по обліку лісопродукції та основних засобів, бухгалтер по обліку

матеріалів та податковому обліку облік податку на додану вартість), бухгалтер по заробітній платі, бухгалтер по розрахунках з дебіторами та кредиторами, бухгалтер-касир.

Кожен працівник бухгалтерії виконує свої обов'язки відповідно до посадових інструкцій, затверджених керівником підприємства. Вони є ефективним інструментом управління, який дозволяє раціонально розподілити обов'язки між працівниками, чітко визначити вимоги до них і підвищити відповідальність за доручену роботу. Вони також слугують нормативною основою для застосування заходів впливу до працівників. У них окреслені місце та роль службовця в діяльності підрозділу, а також межі його повноважень і відповідальності.

Висновки. За результатами проведених досліджень варто наголосити, що аналіз як метод дослідження дозволяє хоч і опосередковано, але розподілити ціле на складові частини та виділити його окремі сторони дослідити різні зв'язки та властивостей цього цілого.

На основі узагальнення та аналізу праць вітчизняних і зарубіжних фахівців з оцінки фінансового стану можна дійти висновку, що фінансовий стан підприємства є складною та інтегрованою характеристикою його діяльності за певний період. Він відображає рівень забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, ефективність їхнього розміщення, наявність власних оборотних коштів для своєчасного виконання грошових розрахунків і забезпечення ефективної господарської діяльності в майбутньому.

За результатами аналізу проведеного дослідження на основі матеріалів по філії «Білоцерківське ЛГ» ДСГП «Ліси України» можна зробити наступні висновки:

- у 2022 р. спостерігалися значні коливання чистого прибутку, проте у 2023 р. він зріс на 23 млн грн завдяки збільшенню прибутку від операційної діяльності, зокрема через зростання обсягів реалізації та зменшення витрат на виробництво;

- зношеність фондів становить близько 50 % і продовжує зростати;

- робочий капітал зріс в 1,6 рази з 2022 по 2023 рр., що свідчить про покращення здатності підприємства оплачувати борги та розширювати виробництво;

- факторний аналіз рентабельності 2023 р. показує, що підвищення цін сприяє зростанню рентабельності;

- у 2022 р. виручка від реалізації зросла на 89 653 тис. грн, причому 59,8 % приросту забезпечено екстенсивним фактором, а 4,6 % інтенсивним. У 2023 р. обсяги реалізації збільшилися завдяки інтенсивному завантаженню наявних активів.

Для покращення фінансово-господарського стану на підприємстві можна дати наступні рекомендації:

- по можливості провести оновлення основних засобів оскільки їх стан
 - безпосередньо впливає на покращення ефективності виробництва;
- збільшити інтенсивне завантаження основних засобів, особливо потрібно звернути увагу на якість сировини, яка переробляється;
- зниження собівартості продукції за рахунок енергозбереження та матеріалозбереження;
 - покращення організації виробництва, зокрема усунення простоїв;
 - зниження адміністративних витрат та витрат на збут шляхом зменшення господарських на внутрішньозаводських витрат;
 - планування подальших витрат підприємства з урахуванням рівня інфляції, витрат та ризиків.

В перспективі планується здійснити комплексне дослідження масштабів, глибини та напрямку управлінських рішень й дій, які направлені на підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві. Результати такого дослідження дозволять встановити рівень ефективності використання засобів виробництва, негативні фактори, що стримують подальший розвиток виробництва та можливі шляхи подальшого підвищення ефективності використання основних засобів.

References

1. Bedrynets, M.D., Dovhan, L.P. (2018). *Finansy pidpryiemstv : navch. posib.* K., Tsentr uchbovoi literatury [Enterprise finance: education. manual. K., Center of educational literature], 292 p. [in Ukrainian].
2. Bilousko, V.S., Belenkova, M.I. (2010). *Teoriia bukhhalterskoho obliku. Teoriia bukhhalterskoho obliku : navch. posibnyk. Vydannia 6-te, dopovnene* [Theory of accounting. Theory of accounting: teaching. manual. 6th edition, supplemented]. Under the editorship V.S. Belouska. K., Alerta, 402 p. [in Ukrainian].
3. Boichyk, I.M. (2016). *Ekonomika pidpryiemstva: pidruchnyk* [Enterprise economics: a textbook]. K., "Condor" Publishing House, 378 p. [in Ukrainian].
4. Brukhanskyi R.F. (2016). *Bukhhalterskyi oblik: pidruch.* [Accounting: understudy]. Ternopil: TNEU, 480 p. [in Ukrainian].
5. Burdeniuk, T.H. (2014). *Stratehichniy analiz kryteriiv konkurentospromozhnosti pidpryiemstv* [Strategic analysis of enterprise competitiveness criteria] *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu: mizhnar. zb. nauk. pr* [Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis: international. coll. of science Ave] Vol. 1. Zhytomyr: ZHDTU, pp. 39–50 [in Ukrainian].
6. Chymshyt, S.I., Ivanov, S.V., Razumova, H.V. (2014). *Metodychni aspekty*

otsinky platospromozhnosti pidpryiemstva [Methodical aspects of assessing the company's solvency]. Ekonomichnyi prostir [Economic space], no. 89, pp. 216–227. [in Ukrainian].

7. Hnatiuk, T.M., Shkromyda, V.V. (2014). Aktualni aspekty normatyvnoi rehlementatsii analizu hospodarskoi diialnosti pidpryiemstv. Oblikovo-analitychne zabezpechennia hospodarskoi diialnosti: monohrafiia [Current aspects of the normative regulation of the analysis of economic activity of enterprises. Accounting and analytical support of economic activity: monograph]. Ivano-Frankivsk, pp. 83–96. [in Ukrainian].

8. Instruksiiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii: Zatv. nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30 lystopada 1999 r. № 291 (z nastupnymy zminamy i dopovnenniamy) [Instructions on the application of the Chart of Accounts for the accounting of assets, capital, liabilities and business operations: Approval. by order of the Ministry of Finance of Ukraine dated November 30, 1999 No. 291 (with subsequent changes and additions)] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>. (date of application: 13.07.2024) [in Ukrainian].

9. Khryk, V.M., Kimeichuk, I.V., Levandovska, S.M., Kostianiuk, A.B. (2024). Ekonomichnyi analiz hospodarskoi diialnosti ta otsiniuvannia finansovo-ekonomichnoho stanu filii «Bilotserkivske lisove hospodarstvo» DSHP «Lisy Ukrainy» [Economic analysis of economic activity and assessment of the financial and economic status of the "Bila Tserkva Forestry" branch of the "Forests of Ukraine" State Enterprise]. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky», no. 4. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-4-9795>. [in Ukrainian].

10. Khryk, V.M., Mazepa, V.H., Levandovska, S.M., Sytnyk, O.S., Kimeichuk, I.V. (2024). Lisohospodarske vyrobnytstvo ta yoho rol u stalomu rozvytku: ekonomichni aspekty pryrodokorystuvannia [Forestry production and its role in sustainable development: economic aspects of nature management]. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky», no. 6. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-6-10010>. [in Ukrainian].

11. Kimeichuk, I.V. (2022). Perspektyvy ekonomichnoi otsinky ekosystemnykh funktsii lisiv VP NUBiP Ukrainy «Boiarska lisova doslidna stantsiia». Zbirnyk tez dopovidei Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Kapitalizatsiia ahrarnykh pidpryiemstv ta yikh investytsiine zabezpechennia» z nahody 85-yi richnytsi vid dnia narodzhennia doktora ekonomichnykh nauk, profesora, chlen-korespondenta NAAN Pidlisetskoho Hliba Makarovycha (1937–2013), 8 veresnia 2022 r., m. Kyiv. Natsionalna akademiia ahrarnykh nauk Ukrainy, Natsionalnyi naukovyi tsentr «Instytut ahrarnoi ekonomiky» [Prospects of economic evaluation of ecosystem functions of forests of the SS NULES of Ukraine "Boyarks Forest Research Station".

Collection of abstracts of reports of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference "Capitalization of Agrarian Enterprises and Their Investment Support" on the occasion of the 85th anniversary of the birthday of Doctor of Economic Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Pidlisetskyi Hleb Makarovich (1937–2013), September 8, 2022, m. Kyiv. National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, National Scientific Center "Institute of Agrarian Economy", 250–256 [in Ukrainian].

12. Kneisler, O.A., Kvasovskyi, O.R., Nipialidi, O.Yu. (2018). Finansovyi menedzhment: pidruchnyk / za red. O.V. Kneislera [Financial management: a textbook / edited by O.V. Kneisler]. Ternopil : Ekonomichna dumka, 478 p. [in Ukrainian].

13. Knyshek, O.O., Tarasenko, Yu.O. (2018). Finansovyi analiz diialnosti pidpryemstva v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Financial analysis of enterprise activity in conditions of economic instability]. *Ekonomichnyi prostir* [Economic space], no. 139, 171–181. [in Ukrainian].

14. Kovalchuk, T.M., Verhun, A.I. (2015). Diahnostychnyi analiz finansovoho stanu: teoriia ta metodolohiia [Diagnostic analysis of financial condition: theory and methodology]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Economic sciences]. Vol. 1, no. 5, pp. 129–134 [in Ukrainian].

15. Luchko, M.R., Zhukevych, S.M., Farion, A.I. (2016). Finansovyi analiz: navch. posibn. [Financial analysis: training. manual]. Ternopil. TNEU, 304 p. [in Ukrainian].

16. Parshyn, Yu.I., Parshyna, O.A. (2020). Osnovy ekonomichnoho analizu : navch. posibnyk [Basics of economic analysis: teaching. manual]. Dnipro : «FOP Drobiazko S.I.», 180 p. [in Ukrainian].

17. Pitinova, A.O. (2013). Kompleksna otsinka finansovoho stanu pidpryemstva: sutnist i neobkhidnist [Comprehensive assessment of the company's financial condition: essence and necessity]. *Economic sciences*, no. 4, 379 p. [in Ukrainian].

18. Plysa, V.I., Plysa, Z.P. (2020). Teoriia bukhholderskoho obliku : navch. posibnyk [Theory of accounting: teaching. manual]. Lviv: Vydavnytstvo NNVK «ATB», 200 p. [in Ukrainian].

19. Poiasniuvalna zapyska do richnoho zvitnu filii «Bilotserkivske lisove gospodarstvo» DSHP «Lisy Ukrainy» za 2022–2023 roky [Explanatory note to the 2022-2023 annual report of the "Bilotserkiv Forestry" branch of the "Forests of Ukraine" DSGP] [in Ukrainian].

20. Pro bukhholderskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16 lypnia 1999 r. № 996-XIV (z nastupnymy zminamy i dopovnenniamy) [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine dated July 16, 1999

No. 996-XIV (with subsequent amendments and additions)]. *The Official Bulletin of the Verkhovna Rada*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian].

21. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho polozhennia (standartu) bukhholderskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» vid 07.02.2013 r. № 73 (z nastupnyimi zminami i dopovnenniami) [On the approval of the National regulation (standard) of accounting 1 "General requirements for financial reporting" dated February 7, 2013 No. 73 (with subsequent amendments and additions)] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>. (date of application: 13.07.2024). [in Ukrainian].

22. Prykhodko, Ya.V. (2013). Teoretychni pidkhody do vyznachennia ta otsinky platospromozhnosti pidpriemstva [Theoretical approaches to determining and assessing the solvency of an enterprise]. *Molodizhnyi naukovyi visnyk UABS NBU, Serii: Ekonomichni nauky [Youth scientific bulletin of UABS NBU, Series: Economic Sciences]*, no. 4, pp. 390–397. [in Ukrainian].

23. Pylypenko, O.I. (2010). Analiz investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva: ohliad metodyk [Analysis of the investment attractiveness of the enterprise: an overview of methods]. *International collection of scientific papers*. Vol. 1(13), pp. 324–330. [in Ukrainian].

24. Satyr, L.M., Khryk, V.M., Levandovska, S.M., Stadnik, L.I. (2024). Analiz ekonomichnoi diialnosti pidpriemstv sfery lisovoho hospodarstva Ukrainy [Analysis of the economic activity of enterprises in the field of forestry in Ukraine]. *Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal "Internauka"*. Seriya: "Ekonomi chninauky", no. 1. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-1-9568>.

25. Sejdiu, Sh., Zeqiraj, V., & Nimani, A. (2024). Economic efficiency and finance in the development of the forest economy within the framework of legal restrictions. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*, 15(2), 79-96. <https://doi.org/10.31548/forest/2.2024.79>.

26. Semenova, K.D. (2021). Analiz finansovoho stanu pidpriemstv Ukrainy ta tendentsii rozvytku [Analysis of the financial condition of Ukrainian enterprises and development trends]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu. Zbirnyk naukovykh prats [Scientific Bulletin of Odessa National Economic University. Collection of scientific works]*, no. 5–6 (282–283), pp. 77–82. [in Ukrainian].

27. Shevchenko, N.V., Melnyk S.I. (2022). Finansovyi menedzhment : navchalnyi posibnyk u skhemakh i tablytsiakh [Financial management: a study guide in diagrams and tables]. Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav [Lviv: Lviv State University of Internal Affairs], 224 p. [in Ukrainian].

28. Syrchyn, O.L. (2018). Teoretychni osnovy otsinky kredytopromozhnosti

pozychalnyka banku [Theoretical foundations of assessing the creditworthiness of a bank borrower]. Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen [Herald of socio-economic research], no. (65), pp. 53–160 [in Ukrainian].

29. Vaskivska, K.V., Sych, O.A. (2017). Finansovyi menedzhment: navchalnyi posibnyk [Financial management: study guide]. Lviv : Halych-pres, 236 p. [in Ukrainian].

30. Veranov, Yu.Yu. (2021). Finansovyi menedzhment: navchalnyi posibnyk. Vyd. 2-he [Financial management: study guide. Kind. 2nd]. Mykolaiv: University of CHNU named after Peter the Great, 336 p. [in Ukrainian].

31. Volkova, N.A., Podvalna, N.E., Semenova, K.D. (2020). Ekonomichnyi analiz: navch. posibnyk [Ekonomichnyi analiz: navch. posibnyk] Odesa: PPTs «Belka», 240 p. [in Ukrainian].

32. Volkova, N.A., Volchek, R.M., Haidaienko, O.M. ta in. (2015). Ekonomichnyi analiz: navch. posibnyk. / Za red. Volkovoi N.A. [Economic analysis: teaching. manual. / Under the editorship N.A. Volkova]. Odesa: ONEU, Rotaprint, 310 p.

33. Yehorova, O.V., Dorohan-Pysarenko, L.O., Tiutiunyk, Yu.M. (2018). Ekonomichnyi analiz: navch. posib. [Economic analysis: teaching. manual]. Poltava: RVVD PDAA, 290 p. [in Ukrainian].

34. Zaitseva, I.Yu. (2018). Finansovyi menedzhment: navch. posibnyk [Financial management: education. manual]. Kharkiv: UkrDUZT, 250 p. [in Ukrainian].

V. M. Khryk¹, I. V. Kimeichuk¹, V. H. Mazepa¹, O. S. Sytnyk¹

¹Bila Tserkva National Agrarian University, Bila Tserkva, Ukraine

ADMINISTRATIVE STRUCTURE AND ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC CHARACTERISTICS OF THE BRANCH "BILA TSERKVA FORESTRY" SSEE "FORESTS OF UKRAINE"

***Abstract.** The purpose of the presented article is to analyze the management structure and organizational and economic characteristics of the branch "Bila Tserkva Forestry" of the SSEE "Forests of Ukraine" in order to determine the effectiveness of its activities, identify the strengths and*

weaknesses of management, as well as develop recommendations for improving economic activity and management of forest resources in order to ensuring sustainable development and rational use of forests. An analysis of the economic indicators of economic activity for the period from 2021 to 2023 was carried out. The results show that with the increase in the number of employees in 2022, the cost of the wage fund increased significantly, which indicates the positive dynamics of the company's development. In 2022, there were significant fluctuations in the formation of net profit, however, in 2023, the company managed to increase profit by UAH 23 million thanks to the increase in sales volumes and the reduction of production costs. Attrition of funds is about 50% and continues to grow. The growth of working capital by 1.6 times for 2022-2023 indicates the ability to pay debts and the possibility of expanding production. Factor analysis of product profitability in 2023 indicates that price increases will cause profitability to increase. Revenue from sales in 2022 increased by UAH 89,653 thousand, which is mainly explained by the increase in assets, and in 2023 sales volumes increased due to intensive loading of existing assets. The study also indicates stable growth in net profit, although there are significant fluctuations, and positive trends in financial condition, supported by increased sales and rational use of resources. The conclusions of the analysis also confirm the importance of intensive development and effective management for further growth of the enterprise.

Key words: *organization of forestry production, management of forestry production, economic indicators, commodity products, modernization of production, labor remuneration fund, net profit, management efficiency, profitability.*

